

MYKOLA RIABTXUK

Com em vaig convertir en txec i en eslovac

1.

Cada any passàvem les vacances d'estiu a la casa de camp dels avis, a prop de la ciutat ucraïnesa de Lutsk, que era la nostra datxa improvisada. Érem una bona colla, la família sencera: el meu germà i jo, els cosins, els seus pares i els nostres i, per descomptat, l'avi i l'àvia. Gaudíem de les vacances, ens passàvem el dia pescant i nedant, jugant a futbol i a cartes, sacsejant els arbres carregats de fruits i xerrant amb els amics al voltant del foc fins passada la mitjanit.

Jo tenia quinze anys i la política no m'interessava gaire. A la datxa no hi havia tele. No ens feia cap falta. Però l'avi i els pares escoltaven la ràdio soviètica i també les «veus», com ells anomenaven els programes radiofònics estrangers d'aquella època, i a nosaltres, malgrat la despreocupació pròpia dels qui estan a la flor de la vida, no se'ns escapava que en passava alguna de grossa. Als límits de la nostra consciència, gairebé imperceptibles per a l'oïda, planaven paraules intimidatòries com «l'amenaça soviètica», «ultimàtum» i «contrarevolució». Notàvem que eren aquelles paraules les que feien que els pares estiguessin tensos, les que els forçaven a canviar de tema i quedar-se en silenci quan nosaltres ens hi apropàvem.

Mikola Iúriovtx Riabtxuk (Lutsk, 1953) és polítòleg i assagista ucraïnès. Extraordinàriament actiu com a intel·lectual públic, va fundar i durant molts anys va dirigir la revista *Krytyka*. També va ser president del PEN ucraïnès i, junt amb l'escriptor Andrei Kurkov, va impulsar i aconseguir organitzar el congrés mundial del PEN Internacional el 2017 a Lviv. Els seus llibres i articles parlen sobre temes d'identitat nacional i la importància de la societat civil i es poden llegir en anglès, francès i alemany, tant en publicacions acadèmiques com en la premsa crítica. Ha fet de pont amb la cultura polonesa. Entre la seua producció destaca el llibre *La Ucraïna real i imaginària* (2004, ed. alem. 2006)

Al cap i a la fi, ells eren gent soviètica i nosaltres, nens soviètics. Malgrat les seves precaucions, ens adonàvem que alguna cosa no anava bé a Txecoslovàquia, que en qualsevol moment podria esclatar una guerra, per més inconcebible que semblés aquella perspectiva sota el cel blau de l'estiu durant les vacances.

Quan els soviètics van envair Txecoslovàquia, vam veure que els pares entraven en una depressió profunda, com si fos el seu govern el que hagués estat derrocat, com si el seu propi país fos arrasat un cop més per les forces estrangeres. I, més sorprenentment encara, la seva reacció no ens va sobtar.

Els nostres pares no eren dissidents però, com la majoria dels habitants de l'oest d'Ucraïna, no simpatitzaven gaire, o gens ni mica, amb els soviètics, amb Moscou i amb el comunisme. I, també com la majoria, de cara a la galeria manifestaven la seva lleialtat al règim i participaven en tots els rituals públics que calgués. En privat, però, mai no s'estaven de criticar amb duresa el sistema, les autoritats i l'estil de vida soviètic en general. Probablement mai no van pretendre que nosaltres, els seus fills, arribéssim a ser antisoviètics. Hauria estat massa perillós en aquella època i massa perjudicial per al nostre futur. Però les seves paraules, ganyotes i gestos els delataven i, inevitablement, feien que nosaltres sentíssim com a propis el seu menyspreu pel sistema i el seu profund distanciament de tot aquell desplegament de simbolisme.

Així que es va despertar el meu interès per l'hoquei sobre gel, em vaig adonar que el pare i l'oncle mai no havien estat seguidors del poderós equip soviètic. Al revés: sempre animaven l'equip contrari, ja fos el suec, el finlandès, el canadenc o fins i tot el suís. Malgrat que en aquella època l'equip soviètic semblava invencible, nosaltres desitjàvem de tot cor i amb totes les nostres forces que el derrotessin. Quan finalment va passar, quan l'extraordinari equip txecoslovac els va vèncer a la Copa del Món del 1969, nosaltres estàvem exultants. Ploràvem, ens donàvem la mà i ens fèiem petons; llavors tots ens sentíem txecs i eslovacs i consideràvem aquella proesa com una venjança per tot: pels tancs que van entrar a Praga, per les tropes bolxevics comandades per Muraviov que van envair Kíev, pel tractat de Pereiàslav i la derrota de Poltava, pel saqueig de Baturin i la fam del 1933, per l'abolició de l'església ucraïnesa i per tantes altres coses.

2.

Durant aquells anys, em vaig fer gran molt de pressa. El 1970, quan estava a l'últim curs de l'escola, ja tenia accés a gran part de la literatura clandestina, incloses les *samvydav* (en rus, *samizdat*) de tota mena, les publicacions il·legals de literatura prohibida pel règim. Evidentment, no eren els meus pares els qui em proveï-

en d'aquell material tan perillós, sinó la meua professora. O, més concretament, la bibliotecària de l'escola, ni més ni menys que l'insigne escriptora i intel·lectual ucraïnesa Irina Kalinets, que havia acabat ocupant un càrrec de poca importància al nostre col·legi després de passar molt de temps a l'atur per motius polítics.

Ella es va adonar del meu interès per la bona literatura i va fer tot el que va poder per satisfer-lo, amb fonts oficials i extraoficials. Curiosament, aquelles fonts incloïen algunes publicacions txecoslovaques del període conegut com «la Primavera de Praga». Principalment, es tractava de la revista cultural *Dukla*, que es publicava dos cops al mes a Presov amb el consentiment del règim, feta per i per a la minoria ucraïnesa (*Rusyn*) de l'est d'Eslovàquia, i també de llibres ucraïnesos publicats pels mateixos editors, entre els quals hi havia autors no soviètics que estaven prohibits a l'URSS, com ara Bohdan Ihor Antonitx i Volodímir Vinnitxenکو.

El 1968, la revista *Dukla* va treure un número amb una guia exhaustiva de la literatura contemporània txeca i eslovaca i, més important encara, de l'actualitat política del país. Incloïa els documents més rellevants de la Primavera de Praga traduïts a l'ucraïnès, que demostraven clarament que no hi havia cap contrarevolució, com assegurava la propaganda soviètica, sinó una voluntat sincera (i, com vaig entendre més endavant, força ingènua) de construir un «socialisme de rostre humà».

Aquells documents van resultar extremament valuosos per a mi, ja que cada dia hi havia més amics meus que tornaven de l'exèrcit soviètic amb el cervell completament rentat, convençuts que la invasió era necessària perquè les tropes alemanyes es disposaven a creuar la frontera convidades pel govern traïdor i contrarevolucionari de Praga.

El meu següent pas va ser aprendre el txec i l'eslovac (aquest últim em va resultar més fàcil perquè s'assembla molt més a l'ucraïnès) per poder llegir tots aquells llibres i revistes en la llengua original. Irònicament, gran part d'aquell material no només el trobava a les col·leccions privades d'alguns col·legues, sinó també a les biblioteques públiques i, de vegades, fins i tot a les remotes llibreries de província conegudes com a *Druzhba* ('amistat'), on els llibres de Klíma i de Holub s'amuntegaven sota una capa de pols al costat de les obres completes del líder vietnamita Ho Chi Minh i del líder mongol Tsendenbal. Els soviètics van exercir la censura a les revistes i als llibres txecs i eslovacs fins a l'agost, quan les tropes del Pacte de Varsòvia van ocupar el país i ja no va caldre una censura externa. En aquest sentit, podíem estar agraïts a la rigidesa i la ineficàcia de la burocràcia del sistema soviètic, que reaccionava massa tard i, gràcies a Déu, d'una forma massa matussera. Vaig recordar això al cap de tretze anys, quan els soviètics van introduir una censura estricta en la literatura polonesa, però ho van fer un cop declarat l'estat de guerra, quan

no calia cap censura addicional perquè ja se n'ocupaven els mateixos camarades polonesos. Si no hagués estat per la ganduleria i l'estupidesa dels ideòlegs soviètics, jo no hauria pogut llegir Hrabal, Kundera i Skvoretzki a la dècada dels setanta. Ni tampoc hauria pogut traduir a l'ucraïnès la poesia conceptual de Ladislav Novak i publicar-la com un llibre *samvydav*, acompanyada de les provocatives il·lustracions de Vlodka Kaufman.

La «normalització» txecoslovaca dels anys setanta va tenir un gran ressò internacional. Al mateix temps, tenia lloc el seu equivalent ideològic a Ucraïna: la campanya de repressió contra el «nacionalisme burgès ucraïnès», que va assolir el punt àlgid entre el 1972 i el 1973. Això va comportar detencions massives, purgues a gran escala a les institucions educatives i culturals, i un enduriment de les mesures repressives per part de Rússia. Els lligams que s'havien establert durant la dècada dels seixanta entre els dissidents ucraïnesos i txecoslovacs van quedar pràcticament trencats a causa de la repressió massiva i de les restriccions de tota mena a banda i banda de la frontera. En aquella època, jo no en sabia res, d'aquells contactes entre dissidents dels dos països, malgrat que no se m'escapava que ni la revista *Dukla* ni els llibres ucraïnesos de l'est d'Eslovàquia haurien arribat a les nostres mans sense la col·laboració de la minoria ucraïnesa resident a Presov, Kosice i Bratislava.

No ha estat fins ara, amb la publicació de la correspondència i les memòries d'alguns dissidents txecs i ucraïnesos, que he entès fins a quin punt va ser important el contacte informal entre Kíev i Praga, inclòs el paper destacat que hi van tenir Zina Genik-Berezovska i altres txecs d'origen ucraïnès, descendents dels emigrants d'Ucraïna que van arribar a Txecoslovàquia als anys vint, després de la revolució bolxevic.

3.

Txecoslovàquia va ser el primer país que vaig visitar entre el 1987 i el 1988, tan bon punt em van permetre viatjar a l'estranger durant la perestroika. A Praga, em preniem per polonès quan intentava parlar en txec. A Bratislava, creien que era iugoslau quan mirava de comunicar-me en eslovac. Ningú pensava que fos ucraïnès, soviètic o, Déu no ho volgués, rus. Tot i així, jo sabia que a l'exèrcit soviètic que va «alliberar» els txecs el 1968 no només hi havia soldats russos, sinó també ucraïnesos. M'hauria pogut tocar a mi també si hagués tingut uns quants anys més. El destí va voler que em lliurés d'aquella vergonya personal, per bé que no nacional.

Vaig fer amics tant a Bratislava com a Praga i, quan hi anava de visita, els portava bosses plenes de literatura «subversiva». Va ser un període de la història únic, tot i que molt breu, en què el meu país era més obert, liberal i políticament avançat

que el seu. Mentre bevíem cervesa a Praga i vi blanc a Bratislava, jo els explicava les coses increïbles que passaven a Ucraïna: textos que es publicaven legalment, temes que es debatien obertament i esdeveniments públics que se celebraven sense permís oficial. Ells esperaven que la perestroika també arribés al seu país i jo els assegurava que així seria. Va ser una època de grans esperances.

L'arribada de la perestroika a Txecoslovàquia al cap d'un any va ser tan sorprenent, elegant i magnífica com la victòria del seu equip d'hoquei sobre gel l'any 1969. Realment es tractava del poder dels que no tenien poder. I un cop més, durant un instant breu però feliç, vaig sentir que era txec. I eslovac. I polonès. I hongarès.

A començaments de desembre d'aquell any estava amb un col·lega al pis de l'Adam Michnik a Varsòvia, esperant per fer-li una entrevista que havíem concertat temps enrere. El nostre amfitrió feia tard i la seva dona ens va demanar disculpes i ens va servir un te. Al cap d'una estona va arribar l'Adam, exultant i cridant com un nen: «Wypierdolili Causescu!» ('Que et donin pel sac, Ceaușescu!'). Pel que semblava, aquell era un esdeveniment cabdal a la seva vida, un gran somni fet realitat, una victòria del seu equip sobre un poderós monstre totalitari. En aquell moment, se sentia romanès, igual que tots nosaltres.

No sé quants txecs, eslovacs i polonesos es van sentir ucraïnesos fa uns anys, durant l'espectacular Revolució Taronja. Però estic convençut que en van ser uns quants. I, fins aquí, la nostra història de l'Europa de l'Est.

2008

COM (I PER QUÈ) CONTINUO SENT TXEC I ESLOVAC. UN EPÍLEG DEL 2018

Vaig escriure l'assaig «Com em vaig convertir en txec i en eslovac» com una reflexió sobre la meua experiència personal del que, amb retrospectiva, podem anomenar «el poder dels qui no tenen poder» i la solidaritat entre els pobles de l'Europa (de l'Est). Es va publicar al maig, pocs mesos abans que les tropes russes, amb artilleria pesada, tancs i avions, envaïssin un petit país muntanyós del sud del Caucas. El Kremlin va posar unes quantes excuses barates, però la raó fonamental de l'ocupació era simple: impedir que aquell país s'acostés a l'Oest i, de passada, donar una lliçó als seus veïns postsoviètics perquè no s'atrevissin a seguir l'exemple.

A nivell internacional, l'esdeveniment va passar pràcticament inadvertit. Els mitjans de comunicació occidentals elogiaven els autòcrates xinesos per la perfecció amb què havien organitzat els Jocs Olímpics; els líders occidentals, si no hi havia res que ho impedís, es donaven la mà amb el president rus a Pequín i somreïen, feliços; els espectadors occidentals gaudien de les vacances i s'empassaven dòcilment el relat cuinat a Moscou, segons el qual la temerària Geòrgia havia atacat

Rússia, tan amant de la pau, i havia rebut el que es mereixia. Finalment, Occident es va limitar a expressar que estaven «profundament preocupats» per la situació i a demanar a «les dues parts del conflicte» que no utilitzessin la violència i que resolguessin el problema de forma pacífica. D'aquesta manera, tant el violador com la víctima de la violació es podien donar per satisfets.

Les evasives i l'ambigüitat d'Occident no em van sorprendre gaire, perquè havia après feia temps que, en política, els interessos molt sovint tenen més pes que no els valors, que els polítics depenen principalment de l'electorat del seu país i no dels votants estrangers i que al món hi ha tanta pobresa, tant patiment i tanta injustícia que ens tornariem bojos si penséssim en això constantment. Els éssers humans han desenvolupat tot un ventall d'arguments disfressats de saviesa popular per sentir-se satisfets amb si mateixos, com ara «la caritat comença a casa», «el poder fa el dret» i «Déu ajuda els que s'ajuden a si mateixos».

Això no vol dir que no hi hagi lloc per a la moral en política o que no hàgim de recordar als nostres polítics els valors i els principis sobre els quals es va construir l'Occident liberaldemòcrata. És molt difícil aconseguir l'equilibri entre els valors i els interessos i, de vegades, resulta impossible. Però cada cop que sacrifiquem els nostres valors pels interessos ens arrisquem a acabar perdent-los tots dos.

Amb el temps, he arribat a la conclusió que només tenim dret a criticar les evasives i l'ambigüitat, la hipocresia i les traïcions d'Occident si posseïm una bona dosi d'autocrítica, tant a nivell personal com nacional. Més concretament, això significa que no podem exigir als occidentals que es mostrin solidaris amb els més de setanta presos polítics que tenim a Rússia fins que nosaltres no mostrem la mateixa solidaritat amb els presos polítics de tot el món. No tenim dret a esperar que Occident es preocupi per les regions del Donbass i de Crimea, ocupades per Rússia, si nosaltres no ens preocupem, per exemple, de l'ocupació xinesa del Tibet. No podem criticar els governs occidentals pel seu flirteig oportunista amb els règims corruptes mentre tolerem la mateixa ambigüitat per part del nostre govern.

A la pel·lícula de 1995 *Benvinguts a Sarajevo*, dirigida per Michael Winterbottom, hi ha una escena genial en què els dignataris de l'ONU visiten la ciutat assetjada i aterrida pels bombardejos de l'artilleria i els trets dels francotiradors. «Quan penseu actuar?», els pregunten els periodistes amb frustració. «Quan rescatarem almenys les criatures?». «Bé», respon l'oficial en cap, «tenim diversos plans sobre la taula. Però us asseguro que, com a mínim, hi ha tretze llocs al món on la situació és encara pitjor que aquí».

Aquella escena em va donar dues lliçons. La primera és que no hem d'oblidar mai que la nostra situació probablement no és la més greu i que hi poden haver

almenys tretze països o nacions on les coses vagin molt pitjor. I la segona és que sempre hem de recordar als països «que juguen en primera divisió» la situació desesperada que pateixen aquests catorze indrets, i no només la que té lloc en un d'ells, el més estimat per a nosaltres. Això no només faria la nostra postura més creïble i moralment més sòlida, sinó que també impediria als països «que juguen en primera divisió» rentar-se les mans als catorze llocs amb la mateixa excusa per no fer res.

El 2008, després de la invasió russa de Geòrgia, no em va sorprendre gaire la reacció d'Occident o, més ben dit, la falta de reacció. Tenia les seves arrels en una llarga tradició de *Realpolitik* que donava per fet que alguns estats tenen dret a un nivell molt més alt de sobirania que els altres i poden fer el que vulguin emparats per «l'esfera legítima dels seus interessos privats». Aquesta presumpció va determinar l'ordre europeu tant després de la Primera Guerra Mundial com després de la Segona, va facilitar la invasió soviètica d'Hongria el 1956 i de Txecoslovàquia el 1968 i va legitimar el suport soviètic a la repressió militar que va exercir Jaruzelski sobre els treballadors polonesos el 1981.

En aquella època, Stanislaw Baranczak, un eminent poeta i assagista polonès, es queixava amargament de la predisposició d'Occident, tan indulgent amb si mateix, a deslliurar els botxins de qualsevol responsabilitat i donar la culpa a les víctimes:

A Occident tothom es pregunta si el sindicat Solidaritat ha passat de la ratlla; ningú no es pregunta si ha estat el general Jaruzelski qui s'ha excedit. Malgrat la seva benevolència i compassió, Occident sembla acceptar sense protestar la presumpció fonamental de la propaganda de l'Est: que les autoritats comunistes sempre tenen raó quan defensen el seu monopoli del poder. Ells mai no s'excedeixen, ni tan sols quan declaren l'estat de guerra contra la seva pròpia gent. És la gent la que passa de la ratlla i es busca irremeiablement una derrota cada vegada que reclama una mica d'aire pur per respirar, una de les llibertats essencials de les quals gaudeixen els habitants d'Occident.

El 2008, van ser els georgians els qui «van passar de la ratlla» i van ser tan il·lusos per creure en la seva sobirania nacional i en la inviolabilitat de les fronteres establertes, però en cap cas va ser culpa dels russos, que mai no s'excedeixen, simplement perquè molts pocs líders occidentals tindrien prou valor per anomenar les coses pel seu nom i assenyalar un govern com a corrupte.

El que em va xocar llavors no va ser la tebiesa d'Occident davant la insolència de Putin ni la connivència amb prou feines dissimulada de la UE amb les flagrants pràctiques criminals del president rus. El més impactant va ser la manca de reacció per part dels països de l'Est, especialment dels txecs i dels hongaresos, que

sens dubte s'haurien d'haver adonat del paral·lelisme sinistre entre la seva pròpia experiència en el passat i el patiment dels georgians en aquell moment. Però no va passar res. No hi va haver concentracions, ni protestes ni banderes de Geòrgia davant l'ambaixada russa.

Per a Moscou, allò va ser un senyal silenciós però inequívoc per continuar endavant. A ells ningú els diria que passaven de la ratlla. Almenys, dins de «l'esfera legítima dels seus interessos privats». De sobte, em vaig adonar que Ucraïna podria ser la següent víctima. Vaig gosar manifestar-ho en alguns articles i entrevistes. Ningú s'ho va prendre seriosament.

L'agost del 2008, probablement hauria d'haver canviat el final del meu assaig perquè no sonés tan optimista. Ni tan ingenu. Vaig descobrir que mai havia llegit amb prou atenció el cèlebre assaig de Milan Kundera «La tragèdia de l'Europa central». La meua visió idealista de la regió es fonamentava en gran part en la seva aferrissada reivindicació, compartida pels seus col·legues centreeuropeus de l'Est, de la nostra «pertinença a Europa» i del nostre dret legítim de retornar a la família de les nacions europees lliures. Vaig ignorar les crítiques de Brodski al punt de vista de Kundera, tot i que apuntava amb gran perspicàcia que es tractava d'una visió massa essencialista respecte a Occident i massa exclusivista respecte a la resta. El missatge explícit de Kundera venia a dir: nosaltres, els txecs (igual que els polonesos i els hongaresos) som europeus pel que fa a la cultura i a la història; Occident ens va traïr a la Conferència de Ialta i ens va entregar a Stalin, però nosaltres mai no ho vam acceptar i mai no ho acceptarem; no pertanyem a l'esfera soviètica perquè nosaltres, els centreeuropeus, som diferents, som com vosaltres, els occidentals, i, per tant, ens mereixem ser lliures.

El text de Kundera no deixava clar si totes les altres nacions de l'esfera soviètica també mereixien ser lliures, malgrat que no fossin «centreeuropees» i, algunes d'elles, ni tan sols «europees». Però, de forma implícita i probablement no intencionada, l'autor establia una jerarquia entre les nacions, en funció de si eren «més» o «menys» europees i, com a conseqüència, si defensaven més o menys la llibertat i si mereixien l'alliberament immediat (o no tan immediat). El plantejament de Kundera, tal com va assenyalar molt encertadament el filòsof ucraïnès Volodímir Iarmolenko,

potser va ser alliberador per a l'Europa central, però per als països europeus situats més a l'est, va resultar desastrós. En comptes d'enderrocar el mur entre l'Est i l'Oest, simplement el va desplaçar més cap a l'est. La idea s'hauria d'haver utilitzat per combatre el totalitarisme a tot arreu però, en comptes d'això, el situava geogràficament als territoris de l'antiga URSS i, d'aquesta manera, llançava

una «maledicció» permanent contra els nostres països de l'Est d'Europa [...] En lloc de ser fidel a la seva màxima i veure quanta diversitat hi ha a tot el continent europeu, Kundera va decidir dividir-lo en dues parts oposades: l'Oest humanista contra l'Est demoníac que havia segrestat una part [centreeuropea] de l'Oest.

Seria una exageració assenyalar l'essencialisme i l'exclusivisme de Kundera com els culpables de l'eventual ignorància i indiferència dels seus compatriotes respecte a qualsevol regió que quedi més a l'est de Praga, Budapest, Ljubljana o Bratislava. La seva visió no era la causa del supremacisme dels seus compatriotes, sinó més aviat la conseqüència: un reflex de la mentalitat provinciana, d'uns trets culturals específics i de determinats estereotips ètnics.

Kundera no se'ls va inventar, però els va donar per fet i mai no va intentar qüestionar-los i desconstruir-los.

El febrer del 2014, durant els últims dies de la Revolució de la Dignitat a Ucraïna, em va trucar una jove periodista de Praga per demanar-me que fes alguna declaració sobre els tràgics esdeveniments de Kíev. La seva primera pregunta no tenia cap interès però era significativa: «Què és el que ha passat a Kíev? Una revolució o un cop d'estat?»

Allò em va deprimir. No és que la pregunta en si no fos legítima. Però el fet que una periodista d'un dels diaris més importants del seu país, després de tres mesos seguint els tràgics esdeveniments que havien tingut lloc en un país veí, encara no s'hagués format una opinió sobre el que estava succeint resultava frustrant. I no era un cas aïllat ni excepcional. Dotzenes de periodistes de tot Europa seguien el patró establert per Moscou. Digui el que digui, em ficaré en un carreró sense sortida. M'embrancaré en un debat estúpid imposat internacionalment pels assessors polítics del Kremlin amb un únic objectiu: enterbolir la situació i desviar l'atenció dels autèntics problemes i dels fets reals. Qui controla la informació, controla el relat.

«Bé», li vaig contestar, «i què és el que va passar a Praga el 1989?»

La meua resposta la va sobtar. Pel que es veu, no s'esperava una comparació com aquella. Quina arrogància, degué pensar. Com gosava comparar la seva civilitzada, gloriosa i magnífica «Revolució de Vellut», que havia tingut lloc al cor d'Europa, amb un brutal cop d'estat feixista en un país bàrbar que estava lluny de tot?

«Allò va ser la revolució!», va exclamar, orgullosa. «La Revolució de Vellut!»

«Si va ser de “vellut” és només perquè llavors el Kremlin estava governat per Gorbtxov i no per Putin.»

Al cap de quatre anys, havia superat la meua frustració i havia adoptat una actitud més conciliadora. En part, perquè vaig descobrir que els meus conciutadans

no són menys culpables dels pecats de supremacisme que els habitants de l'Europa occidental i central. L'altre motiu del meu canvi d'actitud, encara més important que el primer, és que, durant els darrers anys, he observat que l'Europa central (i Europa en general), entesa com «una cultura i un destí comuns», en paraules de Kundera, cada cop està més amenaçada. No tant per Rússia (encara), sinó, principalment, per la seva pròpia ingenuïtat, per la seva mentalitat provinciana i pels seus polítics populistes.

O sigui que potser encara hi ha una raó de pes per continuar al costat dels txecs i dels eslovacs i, sens dubte, també dels polonesos i dels hongaresos, en la seva lluita contra tots aquests vicis domèstics. Els hem de fer costat per l'Europa imaginària de Milan Kundera, de Václav Havel, de Czesław Miłosz i de tots aquells «herois de la centúria celestial» que van perdre la seva vida durant la Revolució de la Dignitat a Ucraïna, sota les banderes blaves de la Unió Europea. ☺

Traducció de Maria Bosom

The advertisement features three covers of the journal 'Mètode'. The left cover is titled 'Biotec' and features a microscopic image of a cell with the number '97'. The middle cover is titled 'INTERCONNECTATS' and features a network of black lines with the number '99'. The right cover is titled 'ELOGI DE LA VIDA' and features a drawing of a person on a turtle with the number '98'. Below the covers, the text reads: 'La Revista de Difusió de la Investigació de la Universitat de València' and 'SUBSCRIU-TE ARA www.metode.cat'.

La Revista de Difusió
de la Investigació de la Universitat
de València

SUBSCRIU-TE ARA
www.metode.cat